

Dalvíkurbyggð
María Markúsdóttir
Ráðhúsi Dalvíkur
620 Dalvík

Reykjavík, 21. mars 2024
UST202403-013/A.B.
10.04.02

Efni: Lýsing - Breyting á aðalskipulagi Dalvíkurbyggðar 2008-2020 vegna áforma um efnisnám í landi Grundar í Svarfaðardal.

Vísað er til erindis skipulagsfulltrúa Dalvíkurbyggðar er barst 1. mars sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um lýsingu á breytingu á aðalskipulagi Dalvíkurbyggðar 2008-2020 vegna áforma um efnisnám í landi Grundar í Svarfaðardal.

Í greinargerð kemur fram að fyrirhuguð breyting á aðalskipulagi felst í því að skilgreina heimild fyrir efnistöku í Svarfaðardalsá í landi Grundar, sem er forsenda framkvæmdaleyfis. Fyrirhuguð efnistaka er um 20.000 m³ á um 3,1 ha í farvegi árinna.

Vatnamál

Umhverfisstofnun bendir á að ekki er fjallað um lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og vatnaáætlun 2022-2027 í greinargerð. Fram kemur í 28. gr. laganna þar sem fjallað er um réttaráhrif vatnaáætlunar, að opinberar áætlanir á vegum stjórnvalda, svo sem vegna skipulagsmála, náttúruverndar, orkunýtingar og samgangna, skulu vera í samræmi við þá stefnumörkun um vatnsvernd sem fram kemur í vatnaáætlun. Jafnframt skal við endurskoðun eða breytingu skipulagsáætlunar sveitarfélags skal, þegar við á, samræma skipulagsáætlunina vatnaáætlun innan sex ára frá staðfestingu vatnaáætlunar. Jafnframt kemur fram að við afgreiðslu umsóknar um leyfi til nýtingar vatns og við aðra leyfisveitingu til framkvæmda á grundvelli vatnalaga, laga um rannsóknir og nýtingu á auðlindum í jörðu og um leyfi á grundvelli skipulagslaga og laga um mannvirki skal leyfisveitandi tryggja að leyfið sé í samræmi við þá stefnumörkun um vatnsvernd sem fram kemur í vatnaáætlun.

Með aðalskipulagi er sveitarfélagið að leggja drög að eigin leyfisútgáfu. Þau framkvæmdaleyfi sem sveitarfélagið gefur út þurfa að vera í samræmi við stefnumörkun vatnaáætlunar.

Fyrirhuguð efnistaka er í farvegi Svarfaðardalsár, eða innan vatnshlotsins Svarfaðardalsár 2 (102-1804-R)¹. Umhverfismarkmið vatnshlotsins eru *mjög gott* vistfræðilegt ástand og *gott* efnafræðilegt ástand. Umhverfismarkmið vatnshlota eru lagalega bindandi og má ástand vatnshlots ekki hnigna, hvorki tímabundið né varanlega.

---

¹ <https://vatnavefsja.vedur.is/#/waterbody/102-1804-R>

Í greinargerð skipulagsbreytingarinnar þarf því að fjalla um ofangreint vatnshlot sem framkvæmdin nær til og setja inn vatnshlotanúmer þess. Auk þess þarf að fjalla um umhverfismarkmið fyrir vatnshlotið og hvert núverandi ástand þess er. Hægt er að nálgast þessar upplýsingar inni á vatnavefsja Umhverfisstofnunar.²

Umhverfisstofnun bendir á að Svarfaðadalsá er innan marka Friðlandsins í Svarfaðadal og er straumvatnið á lista yfir vernduð og viðkvæm svæði skv. 15. gr. reglugerðar nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun og 25. gr. laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála. Í skránni skal m.a. tilgreina vatnsverndarsvæði, vatnavistkerfi, svo og vistkerfi sem tengjast þeim að vatnabúskap, ásamt svæðum sem njóta heildstæðrar verndar samkvæmt lögum eða eru friðlýst vegna sérstöðu vatns.

Meta þarf áhrif framkvæmdar á þau vatnshlot sem tengjast henni. Áhrifamatið þarf að uppfylla kröfur laga nr. 36/2011 um stjórn vatnamála og reglugerðar nr. 535/2011 um flokkun vatnshlota, eiginleika þeirra, álagsgreiningu og vöktun. Breytingar á skipulaginu eiga að samræmast markmiðum og kröfum laganna. Framkvæmdir (t.d. efnistaka) mega ekki valda því að vatnshlot nái ekki þeim umhverfismarkmiðum sem sett hafa verið fyrir þau.

Umhverfisstofnun bendir á að efnistaka flokkast sem vatnsformfræðileg breyting á vatnshloti en slíkar breytingar geta valdið hnignun á vistfræðilegu ástandi vatnshlotsins. Fjarlæging á efni (set og möl) úr straumvatnshlotum með tilheyrandi raski getur haft neikvæð áhrif á vatnsformfræðilega gæðapætti (t.d. rennsli, dýpi, botngerð, samfellu eða svifaur) og þar af leiðandi neikvæð áhrif á líffræðilega- og eðlisefnafræðilega gæðapætti, bæði staðbundið og neðar í vatnshlotum. Að auki vill Umhverfisstofnun vekja athygli á að umferð vinnuvéla á svæðinu og við vatnshlotið eykur hættu á mengunarslysum.

Til þess að hægt sé að leggja mat á hvort að efnistakan hafi áhrif á vatnshlot þarf að fara fram mat á áhrifum á gæðapætti sem skilgreindir hafa verið fyrir vatnshlotin (líffræðilega, vatnsformfræðilega og eðlisefnafræðilega þætti) og hvort hún muni hafa áhrifa á umhverfismarkmið vatnshlotsins. Slíkt áhrifamat þarf að liggja fyrir áður en gefið er út framkvæmdaleyfi fyrir efnistökkunni.

Slíkt áhrifamat þarf að fjalla á skýran hátt um:

- Tilgang með matinu, þ.e. að það sé unnið til að meta áhrif starfsemi/framkvæmdar á umhverfismarkmið vatnshlotanna og hvort hætta sé á að ástand þeirra rýrni miðað við núverandi stöðu.
- Stöðu og möguleg áhrif á vatnshlotin sem um ræðir (óflokkað/flokkað). Fjalla þarf bæði um bein og óbein áhrif framkvæmdarinnar á vatnshlot. Einnig þá gæðapætti í yfirborðsvatni sem notaðir eru til ástandsflökkunar og hvernig framkvæmdin hefur áhrif á þá gæðapætti (sjá vatnaáætlun og www.vatn.is).
- Að gerð verði áætlun um að staðfesta ástand áður en framkvæmdir hefjast.
- Umhverfismarkmið og hvort þau munu nást eða ekki.

- Hugsanlegar mótvægisáðgerðir til að bæta úr ástandi (ef það er hættu á því að ástand versni eða ef að vatnshlotið mun ekki ná umhverfismarkmiðum vegna framkvæmdarinnar) og hvort þær mótvægisáðgerðir dugi til að upphefja ástandið í fyrri stöðu.

Meta þarf hvaða gæðabættir eru líklegir til að verða fyrir áhrifum umfram aðra. **Ef að framkvæmdin hefur þau áhrif að einhver þeirra gæðapátta sem verða fyrir áhrifum af framkvæmdinni fellur um ástandsflokk þá fellur vatnshlotið á umhverfismarkmiðum.** Að uppfylltum skilyrðum 18. gr. laga um stjórn vatnamála er hægt að óska eftir heimild Umhverfisstofnunar til breytingar á vatnshloti í samræmi við sömu grein laga um stjórn vatnamála.

Friðland Svarfdæla

Umhverfisstofnun bendir á að Friðland í Svarfaðardal, sem í daglegu tali er nefnt Friðland Svarfdæla, var friðlýst af frumkvæði landeigenda árið 1972 og nær það yfir einstakt votlendissvæði sem er varplendi fjölmargra fuglategunda við neðanverða Svarfaðardalsá. Svæðið er um 540 ha. að stærð.³

Umhverfisstofnun bendir á nauðsyn þess að metin séu áhrif framkvæmdanna á friðlandið. Skv. 54. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd segir að „Ef starfsemi eða framkvæmdir utan friðlýsts svæðis, sem leyfisskyldar eru samkvæmt öðrum lögum, geta haft áhrif á verndargildi friðlýsta svæðisins skal taka mið af því við ákvörðun um veitingu leyfis. Leita skal umsagnar Umhverfisstofnunar áður en leyfi er veitt. Setja má skilyrði til að koma í veg fyrir skaða af starfsemi eða framkvæmdunum á hinu friðlýsta svæði.

Virðingarfyllt,

Axel Benediktsson

sérfræðingur

Sverrir Aðalsteinn Jónsson

teymistjóri